

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи фінансового ризик-менеджменту

Освітня програма Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи фінансового ризик-менеджменту
Викладач (-і)	д.е.н., проф. Благун І.С.
Контактний телефон викладача	+38(050)5262131
Е-mail викладача	ivan.blagun@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Розширення та поглиблення знань про якісні та кількісні властивості економічних процесів з урахуванням ризику; опанування методологією та методикою побудови, аналізу та застосування економіко-математичних моделей, що враховують ризик; вивчення низки найбільш типових прийомів моделювання та вимірювання економічного ризику у процесі прийняття рішень, опанування відповідним апаратом (методи, моделі, інформаційне та програмно-методичне комп'ютерне забезпечення) з метою практичного використання в різноманітних економічних задачах..</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни полягає у формуванні теоретичних знань та практичних навичок управління фінансами організацій. Основними цілями вивчення курсу з'ясування суті фінансового менеджменту і пов'язаних з ним понять;</p> <ul style="list-style-type: none"> –розуміння принципів, методів і форм фінансового забезпечення підприємницької діяльності при державному регулюванні та чинному законодавстві; –розкриття тенденцій зміни взаємовідносин організацій з державою, фінансовими і податковими органами, інституційними інвесторами, комерційними банками; –з'ясування особливості фінансового менеджменту організацій різних організаційно-правових форм та форм власності; –виокремлення факторів, які регулюють сукупну вартісну оцінку засобів, що приймають участь у відтворювальному процесі, і сукупний грошовий капітал організацій; –визначення пріоритетних напрямів диверсифікації фінансового забезпечення підприємницької діяльності; висвітлення функціональних прав і обов'язки фінансових менеджерів, їх відповідальність перед власниками і підприємцями. <p>здобувачі вищої освіти повинні: знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> –концептуальні основи фінансового менеджменту, його значення та вплив на ефективність діяльності організації; –сутність і складові фінансового менеджменту, його еволюцію, зв'язок з бізнесом та сферу використання в Україні; –особливості організації фінансового менеджменту організацій різних організаційно-правових форм та форм власності; –систему управління фінансовим забезпеченням фірми; –системи управління грошовим оборотом, основним і оборотним капіталом; управління інвестиціями; антикризове управління в організації; –бюджетування та методичні підходи до аналізу фінансового стану і фінансових результатів; –основні проблеми і перспективи розвитку фінансового менеджменту в контексті подальшого розвитку підприємницької діяльності та їх специфіку в Україні. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> –аналізувати економічне середовище діяльності фірми та визначати його вплив на фінансові результати суб'єктів господарювання; –оцінювати конкретні вимоги до фінансових менеджерів організації, які здійснюють різні види діяльності, та їхню здатність урахувати особливості їх діяльності; –обирати ефективні методи управління фінансами організації залежно від рівня загального його менеджменту та специфіки його діяльності; 	

- проектувати організаційні структури управління фінансами для сервісної організації;
- розробляти пропозиції щодо поліпшення управління фінансами суб'єктів господарювання;
- розробляти для організації (його структурних підрозділів) програми фінансової реструктуризації та фінансового оздоровлення

4. Результати навчання (компетентності)

- здатність пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;
- застосовувати складні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів;
- уміння працювати в стресових ситуаціях, приймати рішення в умовах невизначеності;
- уміння творчо, нестандартно, продуктивно мислити.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 180 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
практичні	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
III	051 Економіка	другий	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового ризик-менеджменту підприємств Поняття фінансового ризик-менеджменту підприємств. Місце фінансового ризик-менеджменту в загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового ризик-менеджменту: інтегрованість із загальною системою управління підприємством, комплексний підхід до формування управлінських рішень, забезпечення високого динамізму управління та варіативності підходів до розроблення проектів управлінських рішень, орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємств.	Лекція, практичне заняття	[1-3]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Методологічні	Лекція,	[4-6]	Опрацюва	0,1	До

<p>засади формування систем забезпечення фінансового ризик-менеджменту підприємств Склад основних систем фінансового ризик-менеджменту, їх взаємозв'язок. Система організаційного забезпечення фінансового ризик-менеджменту, її сутність та зміст. Методологічні принципи формування системи організаційного забезпечення управління фінансами суб'єктів господарювання</p>	<p>практичне заняття</p>		<p>ти лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>		<p>наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 3. Фінансова стратегія підприємства Поняття фінансової стратегії підприємства. Роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства та реалізації його фінансової філософії. Місце фінансової стратегії в стратегічному управлінні підприємством, її зв'язок із корпоративною, іншими функціональними та бізнес-стратегіями..</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-2]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розв'язати задачі</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 4. Управління активами підприємств Сутність та завдання управління активами підприємства. Особливості управління формуванням активів на різних етапах розвитку підприємства. Основні принципи формування операційних активів підприємства. Структурно-логічна схема процесу управління формуванням операційних активів підприємства. Методи визначення потреби в загальному обсязі операційних активів підприємства.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-3]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, Пройти тестування до теми</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 5. Управління капіталом підприємств Сутність та задачі управління капіталом підприємств. Управління структурою капіталу на основі фінансового левериджу. Управління формуванням власних фінансових ресурсів</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[5-6]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства. Методи визначення загальної потреби підприємства у власних фінансових ресурсах.					
Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи..	Лекція, практичне заняття	[4-5]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Показники і методи аналізу грошових потоків підприємства. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.	Лекція, практичне заняття	[4-7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств. Завдання управління фінансовими ризиками. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення. Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства. Формування загального портфеля ідентифікованих систематичних та несистематичних ризиків підприємства.	Лекція, практичне заняття	[8-10]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 9. Основи	Лекція,	[6-10]	Опрацювати	0,1	До

антикризового фінансового управління підприємствами Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.	практичне заняття		ти лекційний матеріал, пройти тестування до попередніх тем		наступного заняття за розкладом
Підсумкове практичне заняття	Практичне заняття		Контрольна робота	0,1	Згідно розкладу

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>100 балівна – 50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен;</p> <p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності в розв’язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна її мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові

	запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за контрольну роботу (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).
7. Політика курсу	
<p>- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);</p> <p>- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;</p> <p>- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно до вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 1. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 592 с. 2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 512 с. 3. Боронос В. М. Финансовый менеджмент: Навч. посіб./ В. М. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 539 с. 4. Вожжов А. П. Управление финансами субъектов хозяйствования: Практикум: Навч. посіб/ А. П. Вожжов. – К.: Знання, 2014. – 324 с. 5. Євтух О. Т. Финансовый менеджмент для магистров и не только: Навч. посіб./ О. Т. Євтух. – К.: ЦУЛ, 2011. – 456 с. 6. Коваленко Л. О. Финансовый менеджмент: Навч. посіб/ Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К.: Знання, 2008. – 483 с. 7. Кузнецова С. А. Финансовый менеджмент: Навч. посіб./ С. А. Кузнецова. – К.: ЦУЛ, 2014. – 124 с. 8. Пазинич В. І. Финансовый менеджмент: Навч. посіб./ В. І. Пазинич. – К.: ЦУЛ, 2011. – 408 с. 9. Рясних Є. Г. Основы финансового менеджмента: Навч. посіб./ Є. Г. Рясних. – К.: Академвидав., 2010. – 336 с. 10. Шелудько В. М. Финансовый менеджмент: Підручник. / В. М. Шелудько. – К., 2013. – 375 с. 	

Викладач _____

Благул І.С.

Підпис викладача на оригіналі документа